

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. marcija 1895.

Politiški oddelek.

Po dolenjski volitvi.

Izid poslednje volitve za državni zbor je znan že našim čitateljem. Reči moramo, da se ga nismo nič posebno razveselili. Zmagali so krajevni oziri in pa vladni upliv, pa pomoč kočevskih Nemcev. To so trije fakti, katere morajo užalostiti vsacega Slovenca.

Gospoda Višnikarja niso volili zaradi njegovih narodnih zaslug, pa tudi ne zaradi njegovih posebnih sposobnostij, temveč v prvi vrsti zaradi tega, ker od njega pričakujejo, da pribori s pomočjo Šukljejevo podaljšanje dolenjske železnice. Če se bi ravnali po tem načelu, ki je odločevalo pri dolenjskih volitvah, kam pa pridemo po tem z našim narodnim programom. Odločevalo bi pred vsem le to, kateri poslanec ima največ upanja, da doseže kako cesto ali pa kak vodovod ali kaj drugega, kar ima kak gospodarski pomen za dotični okraj. Taki poslanci bi potem v zboru ne mogli zagovarjati narodnih načel, vsaj jih volilci v deželni ali državni zbor niso poslali za to, temveč le za to, da jim pribore ceste, vodovode, mostove, vrejenje ali odpeljavo vode. Polega tega bode pa tak poslanec se sukal le okrog vlade, da gotoveje doseže, kar je obljubil svojim volilcem, podpiral bode njene predloge, naj so že dobre ali slabe v narodnem oziru. Kdo ve, če se še ne bode narodna stranka kesala, da ni pravočasno z vso odločnostjo nastopila proti taki politiki na Dolenjskem. Dolenjski okraji so že močno korumpirani, ondu nimajo več nobenega smisla za kake višje ideale, temveč le za krajevne koristi. Čudnega to ni, ker so jih nekateri politiki že dolgo v tem smislu vzgojevali.

Položaj na Dunaji je jako zamotan, to vidimo o vprašanji o celjski gimnaziji. Utegnil bi priti čas, da bi narodna dolžnost zahtevala, da izstopijo slovenski poslanci iz koalicije. Vpraša se, če bi novi poslanec dolenjskih mest imel pogum storiti ta korak. Mi jako dvomimo. On je obljubil s pomočjo koalicije doseči dolenjsko

železnico in bode torej podpiral na vso moč sedanjo vlado, ker ima od nje največ upanja, da doseže, kar želi. Kdo ve, katera vlada bi prišla za njo, in kdo ve, če bi pri njej še veljal Šukljejev upliv toliko, da bi mogel Višnikarju pripomoči do dolenjske železnice. Če bode šlo za izstop iz koalicije, je pred vsem vprašanje, če izstopi tudi grof Hohenwart. O tem je pa znano, da iztopi le, če kranjski slovenski poslanci izstopijo. Če pa Višnikar ne bi hotel izstopiti, smo prepričani, da se nekateri drugi gospodje slovenski poslanci s Kranjskega tudi ne odločijo za izstop in grof Hohenwart lahko še ostane. Če pa on ostane v koaliciji, se pa ni bati posebne nevarnosti od konservativne strani. Tako utegne še zadnja dolenjska volitev ovirati politično delovanje slovenskih poslancev na Dunaji.

Ker smo pa že govorili o podaljšanju dolenjske železnice, omeniti pa vendar moramo, da to vprašanje ni povsem odvisno od tega, če bode dolenjski poslanec s koalicijo hodil. Če se s hrvaške strani zgradi železnica do kranjske meje, potem je čisto naravno, da se bode prej ali slej zvezalo tudi Novo mesto z Metliko. To bodo že razmere zahtevale. K večjemu je mogoče, da se nekaj let poprej zgradi, ako bode dolenjski poslanec le mledoval okrog raznih ministerstev. Sploh je pa treba popolne jasnosti, bodo li na hrvaški strani zidali železnico z normalnim ali pa ozkim tirom. Če jo zidajo z širokim tirom, se bode na vsak način moralo delati na to, da se tudi belokranjska železnica zgradi s širokim tirom, in to se bode tudi zgodilo, ker bodo to zahtevale prometne potrebe. Prepričani smemo biti, da tukaj ne bodo zmagali nobeni oziri na Trst, na katere se je skliceval gosp. Šuklje v dežel. zboru. Mi ne vemo, zakaj so Šukljeju na srci tržaške koristi, a mi Slovenci se nimamo dosti povoda toliko na nje ozirati.

Višnikar je na Dolenjskem bil v nekem oziru vladni kandidat. To je naravnost priznal neki uradnik na Dolenjskem, kakor poroča „Agramer Tagblatt“, mož se je hudoval, da se je neko mesto pri volitvah premalo vladno pokazalo. Vladni upliv je pa za Slovence že bil tolikokrat

škodljiv, da se zanj pač ne moremo nauduševati, posebno od sedanje koalicijske vlade Slovenci nič dobrega ne pričakujemo.

V Kočevji je pa Višnikar dobil 81 glasov. Ti glasovi volitve niso odločili, a vsekako so označljivi za narodno mišljenje kandidata, ki jih je dobil. Nemška zaigranost Kočevcev je dovolj znana in lahko smo prepričani, da bi ne bili volili slovenskega kandidata, da niso bili prepričani, da bode varoval njih narodne koristi. Tudi kdor prefriganost Kočevcev pozna, ve, da niso šli kar tako volit Višnikarja, temveč so se poprej morali gotovo vršiti kaki dogovori. Zato se je pa bati, da baš zaradi te kočevske pomoči gosp. Višnikar ne bode mogel tako prosto postopati, kakor bi bilo želeli od slovenskega poslanca v državnem zboru.

Nekoliko je pa pri nekaterih volilcih na Dolenjskem uplivalo tudi nasprotje mej duhovskim in posvetnim stanom. Neovržno je znano, da nekateri niso hoteli voliti gosp. Zupana jedino zaradi tega, ker je duhovnik.

To je pa jako obžalovanja vredno, ker Slovenci moremo le napredovati, če posvetnjaki in duhovniki složno delujejo. Čudimo se pa temu ne, če upoštevano vse, kar se je na Slovenskem poslednja leta godilo, do poslednje gonje proti notarjem. Vzrokov ni treba iskati v liberalizmu prinesenem s tujega, temveč jih je dosti doma. Če se je toliko hujskalo proti najboljšim slovenskim rodoljubom, potem ni čuda, če nastajajo tako sama na sebi obžalovanja vredna nasprotja. Seveda ljudje večkrat potem ne delajo razločka mej duhovnikom in duhovnikom. V cvetje gre seme, katero se je sejalo.

Politični pregled.

Celjska gimnazija. — Za rešenje celjskega vprašanja se je skuhal nov predlog. V prvem in drugem razredu naj bi se uvele paralelke, v katerih bi se nekoliko rabil slovenski učni jezik. Posebno bi se pa v teh razredih vtepala nemščina slovenskim dečkom v glave, da bi mogli v tretjem in četrtem razredu slediti pouku z nemškim učnim jezikom. Pripravljalni razred bi se odpravil in vse drugo bi ostalo pri starem. Vlada se je te dni posvetovala o tej stvari s slovenskimi koaliranci in pa vodjo štajarskih konservativcev. Kakšen je uspeh teh posvetovanj, ne vemo, a bati se je, da bodo naši konservativci prijenjali, da se le ohrani koalicija, k večjemu gosp. Robič in Vošnjak bi utegnili izstopiti iz konservativnega kluba. Omeniti pa moramo, da nemški nacijonanci niso zadovoljni s tako uredbo na celjski gimnaziji kot jo sedaj želi vlada, temveč po svojih glasilih naglašajo, da se učenci pač lahko razdele v paralelke po narodnostih, drugo pa mora ostati vse pri starem.

Koalicijske vlade posebna lastnost je, da se vedno maje. Sedaj se razširjajo novice, da več ministrov misli na odstop. Madejski je baje zgubil zaupanje pri kroni, ker vedno rine v boljše službe svoje sorodnike. Stvar je že nekajkrat bila v razgovoru v državnem zboru. Nekateri hočejo vedeti, da Madejski odstopi, ko se reši v državnem zboru proračun njegovega ministerstva. Schönborn se je naveličal ministrovanje zaradi neugodnih razmer na Češkem, Wurmbrandu se pa maje stališče zaradi celjske gimnazije, Windischgrätz pa baje misli odstopiti, ako ga zapuste njegovi tovariši. Za njim bi baje prišel grof Thun. — Vse to so pa pač le ugibanja, ker gospodje v koaliciji bodo najbrž že sporazumeli se o vseh

stvareh mej seboj, ker vedo, da sedanje stanje njih osebnim koristim najboljše ugaja. Seveda Slovenci bi ne imeli povoda žalovati za sedanjo vlado, če tudi ne upamo, da bi prišlo kaj dosti boljšega za njo.

Državni zbor je nadaljeval koncem minolega in v začetku sedanjega tedna razpravo o novem kazenskem zakonu. štirje paragrafi, ki govore o postavljenji političnih zločincev pod policijsko nadzorstvo, so se vrnili kazenskemu odseku, da jih še predela, ker se premalo vjema s svobodnostnim duhom sedanjega časa. Dva paragrafa, ki se tičeta varstva verskih družeb in pa tajnih družeb, sta se pa vsprejela v taki obliki, da se bode v Avstriji prav lahko razvijalo prostozidarstvo. To je sad koalicije, tiste koalicije, katero sestavljati in ohranjevati je pomagala naša katoliška stranka. Sedej se vidi, kako so se poboljšali nemški liberalci. In liberalci si upajo take stvari sklepati še pred volilno reformo, ko vedo, da bodo še konservativce potrebovali. Kaj bodo še le storili, ako se volilna reforma izvrši po njih volji. Potem bodo pa kaj tacega uprizorili kot je Wekerle na Ogerskem. In za vse to bode odgovorna naša katoliška stranka, ki je pomagala sklopiti koalicijo. — Te dni je pa generalna debata o davčni reformi.

Ogerska. — Zopet se govori, da se v kratkem zgode na Ogerskem velike premene. Imenuje se zopet ban Hedervary, ki je te dni bil zopet v Budimpešti in poizvedoval, kako bi bilo ž njegovo kandidato za ministersko predsedništvo. Banffyju se stališče močno maje. Ta mesec prideti gospodski zbornici nerešeni cerkvenopolitični predlogi na vrsto. Upanja je pa jako malo, da bi je vsprejeli ogerski velikaši. Če vlada propade, bode najbrž odstopila in za njo pa pride baje ban Hedervary, ki bode državni zbor razpustil in odredil nove volitve. Govori se, da obdrži ves cerkvenopolitični program. On ima upanje, da po volitvah v gospodski zbornici dobi večino. Mnogi velikaši ne bodo več ugovarjali, ako bodo videli, da se je narod odločil pri volitvah za tako politiko. Proti nemadbarskim narodnostim bi pa utegnil biti nekoliko bolj pravičen Khuen Hedervary, nego so bile dosedanje ogerske vlade. Prevelicih nad seveda tudi vanj Slovani ne smejo staviti.

Vatikan. — Dne 3. t. m. minolo je 17 let, ko je bil sedanji veliki papež Leon XIII. kronan glavarjem sv. Cerkve. Kot 68letni starček zasel je sv. Petra stol. z katerega toli modro vlada že celih 17 let. Dočim je papež star že 85 let se vkljub temu prav krepkega in čvrstega čuti. Povodom napominane obletnice prisustoval je papež v sikstinski kapeli sv. maši v sijajnem spremstvu. Razun vatikanskih cerkvenih dostojanstvenikov čestitali so jubilanu vsi tuji odposlanci pri Vatikanu v imenu svojih držav. — Da bi nam Bog ohranil modrega Leona XIII. še mnogo let!

Rusija. — Car je imenoval ministrom za vnanje stvari bivšega ruskega poslanika na Dunaji in sedanjega poslanika v Berlinu, kneza Lobanova. — V San Remu ob Sredozemskem morji v Italiji je dne 2. t. m. umrl veliki knez Aleksij Mihajlovič. Bil je najmlajši sin velikega kneza Mihajla, sina Nikolaja I čegar pravnuk je sedaj vladajoči car Nikolaj Aleksandrovič. Pokojnik se je šel v San Rem zdraviti, a je ondi našel mesto zdravja — smrt. — Zadušnica, ki se je brala za umrlim avstrijskim nadvojvodom Albrechtom v Peterburgu udeležil se je car sam, poleg tega pa nepričakovano mnogo višjih krogov, kar priča o simpatijah Albrehtovih na ruskem dvoru in o prijaznih razmerah Rusije napram Avstriji.

Srbija. — Razni listi poročajo, da se mladi srbski kralj hoče oteti vpliva svojega očeta. On biva sedaj v Biaritz-u pri svoji materi in govori se, da po njenem nagovarjanju izdeluje načrt, po katerem bi se mogel Srbiji povrniti notranji mir in ji vsigurati pogoje razvoja. — Razkralj Milan se ne bi smel več vrniti v Srbijo, a mladi kralj sestavil bi koalicijsko ministerstvo radikalno-liberalno-naprednjaško. — Volitve za skupščino bodo 1. aprila in 22. aprila se skupščina snide. — Po sedanji ustavi voli narod 80 članov, a